

Mehir meselesi

Dursun Uçar: “Mehir hakkında bilgi verebilir misiniz? Kadına verilecek mehir bedeli nasıl hesaplanır, neye göre verilir?”

Mehir, nikâh akti sebebiyle erkeğin karısına ödediği veya ödemeyi taahhüt ettiği nikâh bedelidir. Nikâhı yapılan kadın için mehir bir hak; nikâh eden erkek için ise bunu ödemek farzdır.

Mehir olarak verilecek mal ister belirlensin, ister belirlenmesin, kocanın onu vermesi gerekir. Hattâ, taraflar mehir verilmemesi konusunda anlaşsalar bile, erkek az veya çok kadının mehrini vermekle mükelleftir. Çünkü mehir Allah'ın emridir.

Kur'ân şöyle buyurur: “Evlendiğiniz kadınlara mehirlerini gönül hoşluğu ile verin.”¹ Peygamber Efendimiz (asm) bütün evliliklerde mehrin mutlaka verilmesini emretmiştir.

Mehrin en azı, tarafların belirleyeceği bir miktardır. En çoğuna ise sınır konmamıştır. Kur'ân buyurur ki: “Hanımınızı boşayıp başka biriyle evlenmek isterseniz, evvelki hanımınıza yükler dolusu mehir vermiş olsanız bile, ondan hiçbir şeyi geri almayın.”²

Mehir nikâhın bir unsuru veya şartı değil, bir bağış veya bir hediye değil, nikâh akdine rızâ gösteren kadının hakkıdır. Nikâh esnasında bu hak hiç mevzubahis edilmese dahi kadın bu hakkını alır. Bu hak, nikâh esnasında verilebileceği gibi, kocanın bir borcu olarak bilâhare de verilebilir. Koca bu borcunu mutlaka vermelidir. Koca vermeyip, kadın da hakkını helâl etmediği takdirde, koca kul hakkı yemiş olur.

Mehir belirlenmiş olup olmama durumuna göre iki türlüdür:

1- Mehr-i Müsemma. 2- Mehr-i Misil

1- Mehr-i Müsemma: Nikâh akdi sırasında belirlenmiş olan mehirdir.

Âmir bin Rabî (ra) bildirmiştir: Fezâre oğullarından bir kadın, mehir olarak bir çift ayakkabı karşılığında evlendi. Resûlullah (asm) kadına:

“Nefsinin karşılığı ve hakkın olduğu halde bir çift ayakkabıya râzı oldun mu?”

buyurdu.

Kadın:

“Evet!” dedi.

Bunun üzerine Resûlullah (asm) bu evliliğe izin verdi.³

2- Mehr-i Misil: Mehrin miktarı nikâh akdi esnasında belirlenmemişse, kadın dengi olan kadınların aldığı mehir kadar mehir almaya hak kazanır. Buna ortalama mehir veya rayiç mehir de denebilir. Eğer nikâh esnasında her hangi bir miktar üzerinde anlaşmaya varılmamışsa kadın mehr-i misil alır.

Mehir peşin veya veresiye olma durumuna göre iki türlüdür:

1- Mehr-i Muaccel (peşin mehir) 2- Mehr-i Müeccel (Veresiye mehir)

1- Mehr-i Muaccel: Nikâh esnasında peşinen verilen mehirdir. Mümkünse hiç olmazsa mehrin bir kısmını nikâh esnasında peşin vermek daha faziletlidir.

2- Mehr-i Müeccel: Nikâh esnasında verilmeyip sonraya bırakılan mehre mehr-i müeccel, yani veresiye mehir denir. Mehr-i müeccel için bir ödeme plânı belirlenmişse, bu plân çerçevesinde zamanı geldiğinde ödenmelidir. Eğer bir ödeme plânı yapılmamışsa boşanma anında veya eşlerden birinin ölmesi durumunda mehrin ödenmesi farz olur. Mehr boşanmaya kadar ödenmediğinde, boşanma tazminatı olarak mutlaka ödenmelidir. Kadının hakkı olan bu tazminatı ödemediği kadından ayrılmak, kocanın kadına yapacağı en büyük zulüm ve haksızlıktır.

Günümüzde boşanan kadınlara mahkemelerce boşanma tazminatı olarak belirlenen nafaka, toplam olarak eğer mehr-i misil miktarına ulaşıyorsa, şüphesiz mehir niyetiyle verilebilir. Böylece Kur'ân'ın mehir ile ilgili emri yerine getirilmiş, kul hakkı çiğnenmemiş olur.

Dipnotlar:

1- Nisâ Sûresi: 4

2- Nisâ Sûresi: 20

3- Tirmizî, Nikâh, 21